

Ευρωπαϊκή συνείδηση και ολοκληρωτισμός

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 2ας Απριλίου 2009 σχετικά με την ευρωπαϊκή συνείδηση και τον ολοκληρωτισμό

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη την Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμα 260(III)Α της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών της 9ης Δεκεμβρίου 1948 σχετικά με τη γενοκτονία,
- έχοντας υπόψη τα άρθρα 6 και 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- έχοντας υπόψη το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη την απόφαση πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου¹,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμα 1481 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης της 25ης Ιανουαρίου 2006 σχετικά με την ανάγκη διεθνούς καταδίκης των εγκλημάτων των ολοκληρωτικών κομμουνιστικών καθεστώτων,
- έχοντας υπόψη τη δήλωσή του σχετικά με την ανακήρυξη της 23ης Αυγούστου ως Ευρωπαϊκής Ημέρας Μνήμης για τα Θύματα του Σταλινισμού και του Ναζισμού, που εκδόθηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 2008²,
- έχοντας υπόψη τα πολυάριθμα προηγούμενα ψηφίσματά του σχετικά με τη δημοκρατία και το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της 12ης Μαΐου 2005 σχετικά με την εξηκοστή επέτειο του τερματισμού του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη στις 8 Μαΐου 1945³, της 23ης Οκτωβρίου 2008 για τον εορτασμό της μνήμης του ουκρανικού λιμού «Holodomor»⁴, και της 15ης Ιανουαρίου 2009 σχετικά με τη Σρεμπρένιτσα⁵,
- έχοντας υπόψη τις επιτροπές αλήθειας και δικαιοσύνης που συστάθηκαν σε διάφορα μέρη του κόσμου, οι οποίες βοήθησαν εκείνους που έχουν ζήσει υπό τα πολυάριθμα αυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα στο παρελθόν να ξεπεράσουν τις διαφορές τους και να συμφιλιωθούν,
- έχοντας υπόψη τις δηλώσεις του Προέδρου και των πολιτικών ομάδων του στις 4 Ιουλίου

¹ ΕΕ L 328, 6.12.2008, σ. 55.

² Κείμενα που εγκρίθηκαν, P6_TA(2008)0439.

³ ΕΕ C 92 E, 20.4.2006, σ. 392.

⁴ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P6_TA(2008)0523.

⁵ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P6_TA(2009)0028.

2006, 70 χρόνια από το πραξικόπημα του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 103, παράγραφος 4, του Κανονισμού του,
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ιστορικοί συμφωνούν ως προς το ότι δεν είναι δυνατή η πλήρως αντικειμενική ερμηνεία ιστορικών γεγονότων, ούτε υπάρχουν αντικειμενικές ιστορικές αναφορές· λαμβάνοντας υπόψη, ωστόσο, ότι οι επαγγελματίες ιστορικοί χρησιμοποιούν επιστημονικά μέσα για τη μελέτη του παρελθόντος προσπαθώντας να είναι όσο το δυνατόν πιο αμερόληπτοι,
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι κανένας πολιτικός φορέας και κανένα πολιτικό κόμμα δεν έχουν το μονοπώλιο στην ερμηνεία της ιστορίας και ότι τέτοιοι φορείς και τέτοια κόμματα δεν μπορούν να διεκδικούν εύσημα αντικειμενικότητας,
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επίσημες πολιτικές ερμηνείες ιστορικών γεγονότων δεν θα πρέπει να επιβάλλονται με αποφάσεις της πλειοψηφίας στα κοινοβούλια· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κοινοβούλια δεν μπορούν να νομοθετούν για το παρελθόν,
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι βασικός στόχος της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης είναι η μελλοντική διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, και ότι με τα άρθρα 6 και 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση θεσπίζονται κατάλληλοι μηχανισμοί για την επίτευξη του στόχου αυτού,
- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι παρερμηνείες της ιστορίας μπορεί να τροφοδοτήσουν πολιτικές αποκλεισμού, πυροδοτώντας έτσι φαινόμενα μίσους και ρατσισμού,
- ΣΤ. εκτιμώντας ότι οι μνήμες του τραγικού παρελθόντος της Ευρώπης πρέπει να μείνουν ζωντανές, για να αποτιθεί φόρος τιμής στα θύματα, να καταδικαστούν οι θύτες και να τεθούν οι βάσεις της συμφιλίωσης μέσα από την αλήθεια και τη μνήμη,
- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι κατά τον 20ό αιώνα στην Ευρώπη εκατομμύρια άνθρωποι υπήρξαν θύματα εξορίας, φυλάκισης, βασανισμού και φόνου από ολοκληρωτικά και αυταρχικά καθεστάτα· λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει, ωστόσο, να αναγνωριστεί η μοναδικότητα του Ολοκαυτώματος,
- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι κυρίαρχη ιστορική εμπειρία της Δυτικής Ευρώπης ήταν ο ναζισμός, ενώ τα κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είχαν την εμπειρία τόσο του κομμουνισμού όσο και του ναζισμού, και ότι πρέπει να προωθηθεί η κατανόηση για το διπλό παρελθόν δικτατορίας στις χώρες αυτές,
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ευρωπαϊκή ενοποίηση υπήρξε εξ αρχής μια απάντηση στα δεινά που επέφεραν δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και η ναζιστική τυραννία που οδήγησε στο Ολοκαύτωμα και στην επιβολή ολοκληρωτικών και αντιδημοκρατικών κομμουνιστικών καθεστώτων στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, αλλά και ένας τρόπος για την υπέρβαση των διαιρέσεων και της εχθρότητας στην Ευρώπη μέσω της συνεργασίας και της ενοποίησης, καθώς και για την εξάλειψη των πολέμων και την εδραίωση της δημοκρατίας στην Ευρώπη,
- I. εκτιμώντας ότι η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης υπήρξε επιτυχημένη και έδωσε ως αποτέλεσμα μια Ευρωπαϊκή Ένωση που σήμερα περιλαμβάνει τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης οι οποίες έζησαν υπό κομμουνιστικά καθεστάτα

από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '90, καθώς και ότι οι προηγούμενες εντάξεις της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, που υπέφεραν για πολλά χρόνια υπό φασιστικά καθεστώτα, βοήθησαν στην εδραίωση της δημοκρατίας στη Νότια Ευρώπη,

- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρώπη δεν θα ενωθεί ποτέ αν δεν μπορέσει να καταλήξει σε κοινή θεώρηση της ιστορίας της, να αναγνωρίσει το ναζισμό, το σταλινισμό και τα φασιστικά και κομμουνιστικά καθεστώτα ως μέρος της κοινής ιστορίας της και αν δεν διεξαγάγει τίμιο και ουσιαστικό διάλογο για τα εγκλήματα των καθεστώτων αυτών κατά τον περασμένο αιώνα,
- ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2009 η επανενωμένη Ευρώπη θα γιορτάσει την 20ή επέτειο της κατάρρευσης των κομμουνιστικών δικτατοριών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, γεγονός που αποτελεί ευκαιρία να ενισχυθεί η συνείδηση του παρελθόντος και να αναγνωριστεί ο ρόλος των πρωτοβουλιών δημοκρατών πολιτών, και γεγονός που προσφέρει κίνητρο για την ενίσχυση των αισθημάτων εγγύτητας και συνοχής,
- ΙΓ. εκτιμώντας ότι είναι επίσης σημαντικό να θυμόμαστε εκείνους που αντιτάχθηκαν ενεργά στον ολοκληρωτισμό και οι οποίοι θα πρέπει να καταγραφούν στη συνείδηση των ευρωπαίων ως ήρωες της εποχής του ολοκληρωτισμού, λόγω της αυτοθυσίας τους, της πίστης τους σε ιδανικά, της αξιοπρέπειας και του θάρρους τους,
- ΙΔ. εκτιμώντας ότι, από την οπτική γωνία των θυμάτων, δεν έχει σημασία ποιο καθεστώς τους αφαιρέσει την ελευθερία, τους βασάνισε ή τους δολοφόνησε, για οποιονδήποτε λόγο,
 - 1. εκφράζει τον σεβασμό του προς όλα τα θύματα ολοκληρωτικών και αντιδημοκρατικών καθεστώτων στην Ευρώπη και τιμά εκείνους που αγωνίστηκαν κατά της τυραννίας και της καταπίεσης·
 - 2. επαναλαμβάνει ότι είναι προσηλωμένο σε μια Ευρώπη ειρηνική και ευημερούσα, στηριζόμενη στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
 - 3. υπογραμμίζει τη σημασία που έχει να διατηρηθεί ζωντανή η μνήμη του παρελθόντος, διότι δεν μπορεί να υπάρξει συμφιλίωση χωρίς αλήθεια και μνήμη· επαναλαμβάνει ότι στέκεται ενωμένο απέναντι σε κάθε μορφή ολοκληρωτισμού, όποιο και να είναι το ιδεολογικό του υπόβαθρο·
 - 4. υπενθυμίζει ότι τα πιο πρόσφατα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και πράξεις γενοκτονίας στην Ευρώπη διαπράττονταν ακόμα τον Ιούλιο του 1995, και ότι είναι αναγκαία η διαρκής επαγρύπνηση για την καταπολέμηση των αντιδημοκρατικών, ξενοφοβικών, αυταρχικών ή ολοκληρωτικών ιδεών και τάσεων·
 - 5. υπογραμμίζει ότι για να ενισχυθεί στην Ευρώπη η συνειδητοποίηση των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από ολοκληρωτικά και αντιδημοκρατικά καθεστώτα, πρέπει να υποστηριχθεί η συλλογή τεκμηρίωσης και μαρτυριών σχετικά με το παραγμένο παρελθόν της Ευρώπης, αφού δεν μπορεί να υπάρξει συμφιλίωση χωρίς μνήμη·
 - 6. εκφράζει τη λύπη του διότι, είκοσι χρόνια μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών

δικτατοριών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, η πρόσβαση σε έγγραφα προσωπικής σημασίας και η επιστημονική έρευνα είναι ακόμη αδικαιολόγητα περιορισμένες σε ορισμένα κράτη μέλη· ζητεί να καταβληθεί πραγματική προσπάθεια, σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να ανοίξουν τα αρχεία, ακόμη και εκείνα των πρώην υπηρεσιών εσωτερικής ασφάλειας, της μυστικής αστυνομίας και των υπηρεσιών πληροφοριών, αν και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι δεν θα γίνει κατάχρηση της διαδικασίας αυτής για πολιτικούς σκοπούς·

7. καταδικάζει έντονα και απερίφραστα όλα τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και τις μαζικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράχθηκαν από όλα τα ολοκληρωτικά και αυταρχικά καθεστάτα· εκφράζει τη συμπάθεια και την κατανόησή του προς τα θύματα των εγκλημάτων αυτών και τις οικογένειές τους και αναγνωρίζει τα δεινά που υπέστησαν·
8. δηλώνει ότι η ευρωπαϊκή ενοποίηση, ως μέσο για την επίτευξη της ειρήνης και της συμφιλίωσης, αντιπροσωπεύει την ελεύθερη επιλογή των λαών της Ευρώπης να κατευθυνθούν προς ένα κοινό μέλλον, και ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ιδιαίτερη υποχρέωση να προωθή και να διαφυλάσσει τη δημοκρατία και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, εντός και εκτός των ορίων της·
9. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καταβάλουν περαιτέρω προσπάθειες για να ενισχυθεί η διδασκαλία της ευρωπαϊκής ιστορίας και να τονιστούν το ιστορικό επίτευγμα της ευρωπαϊκής ενοποίησης και η έντονη αντίθεση μεταξύ του τραγικού παρελθόντος και της ειρηνικής και δημοκρατικής κοινωνικής τάξης στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση·
10. πιστεύει ότι η ορθή διατήρηση της ιστορικής μνήμης, η συνολική επανεξέταση της ευρωπαϊκής ιστορίας και η πανευρωπαϊκή αναγνώριση όλων των ιστορικών πτυχών της σύγχρονης Ευρώπης, θα ενισχύσουν την πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση·
11. καλεί, στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο και την Επιτροπή να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων όπως η «Memorial» στη Ρωσική Ομοσπονδία, που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και τη συλλογή εγγράφων σχετικά με εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια της σταλινικής περιόδου·
12. επαναλαμβάνει τη συνεπή στήριξή του στην ενίσχυση του διεθνούς δικαιοδοτικού συστήματος·
13. ζητεί την καθιέρωση βήματος Ευρωπαϊκής Μνήμης και Συνείδησης που να στηρίζει τη δικτύωση και τη συνεργασία των εθνικών ερευνητικών ιδρυμάτων που ειδικεύονται στον τομέα της ιστορίας του ολοκληρωτισμού, και τη δημιουργία πανευρωπαϊκού κέντρου/μνημείου τεκμηρίωσης για τα θύματα όλων των ολοκληρωτικών καθεστώτων·
14. ζητεί ενίσχυση των υπαρχόντων σχετικών χρηματοοικονομικών μέσων, ώστε να υποστηριχτεί η επαγγελματική ιστορική έρευνα για τα ανωτέρω θέματα·
15. ζητεί να καθιερωθεί η 23η Αυγούστου ως Ευρωπαϊκή Ημέρα Μνήμης για τα θύματα όλων των ολοκληρωτικών και αυταρχικών καθεστώτων, και να γιορτάζεται με αξιοπρέπεια και αμεροληψία·
16. είναι πεπεισμένο ότι απώτερος στόχος της αποκάλυψης και της αποτίμησης των εγκλημάτων που διέπραξαν τα ολοκληρωτικά κομμουνιστικά καθεστάτα είναι η

συμφιλίωση, η οποία μπορεί να επιτευχθεί αν υπάρξει αποδοχή της ευθύνης, ζητηθεί συγγνώμη και προωθηθεί η ηθική ανάκαμψη·

17. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, την Επιτροπή και τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των υποψήφιων χωρών, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των χωρών που έχουν συμφωνία σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης.